

Στο σχολείο

«Δεν υπάρχει από τη μια ο άνθρωπος και από την άλλη η φύση. Υπάρχει η φύση. Όταν ερχόμαστε σ' επαφή με τη φύση, βρίσκουμε την ανθρωπιά μας. Όταν σεβόμαστε τη φύση γινόμαστε άνθρωποι»

Nicolas Hulot

Αν και οι δασκάλοι και οι καθηγητές αφιερώνουν μερικές ώρες από το σχολικό πρόγραμμα στην προστασία του περιβάλλοντος, δεν θα ήταν κακό να διδάξουμε κι εμείς στα παιδιά μας μερικά πράγματα. Αν τους μάθουμε από νωρίς να σέβονται το περιβάλλον, στην ουσία τα προετοιμάζουμε να γίνουν υπεύθυνοι ενήλικες. Αν και πολλές φορές, οι μικροί είναι πιο ευαισθητοποιημένοι από τους μεγάλους...

Στο δρόμο για το σχολείο

«Όλος ο κόσμος θέλει την επιστροφή στη φύση, κανένας, όμως, δεν θέλει να επιστρέψει με τα πόδια»

Λαϊκή παροιμία

Μια έρευνα του Γαλλικού Πρακτορείου για το Περιβάλλον και τη Διαχείριση Ενέργειας (ADEME) έδειξε ότι ένα στα τρία παιδιά μεταφέρεται στο σχολείο με το αυτοκίνητο...

Πολλοί γονείς προτιμούν, άλλοτε για ευκολία και άλλοτε από ανάγκη, να πηγαίνουν τα παιδιά τους στο σχολείο με το αυτοκίνητο. Για τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης γύρω από τα σχολικά συγκροτήματα υπάρχουν οι εξής λύσεις:

- Να συγκεντρώνονται τα παιδιά της γειτονιάς και να οδηγούνται από ένα γονιό κάθε φορά στο σχολείο.
- Οι μαθητές να πηγαίνουν με το ποδήλατο στο σχολείο. Άλλωστε, είναι πιο οικολογικό και τα παιδιά γυμνάζονται και διασκεδάζουν περισσότερο.
- Τα παιδιά να πηγαίνουν στο σχολείο με τα πόδια.

Στο Λέκο της Ιταλίας, στο νότιο άκρο της λίμνης Κόμο, κάθε πρωί 450 μαθητές περπατούν ως τα δέκα δημοτικά σχολεία της πόλης. Το 2003, μια περιβαλλοντική οργάνωση, προσπαθώντας να καταπολεμήσει την παιδική παχυσαρκία, την κυκλοφοριακή συμφόρηση και κυρίως την αύξηση των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, πρότεινε ένα μέτρο παλαιομοδίτικο και συνάμα ριζοσπαστικό: τα παιδιά να πηγαίνουν στο σχολείο με τα πόδια.

Έτσι, δημιουργήθηκαν τα «riedibus» (λεωφορεία πεζών). Στην ουσία, πρόκειται για διάφορα δρομολόγια, όπως αυτά που θ' ακολουθούσε το σχολικό λεωφορείο. Οδηγός υπάρχει, αλλά δεν υπάρχει... όχημα. Κάθε πρωί κάποιοι υπάλληλοι και γονείς, φορώντας φωσφορίζοντα γιλέκα, καθοδηγούν τους μαθητές μέσα από τα δρομώκια της πόλης στις πύλες των σχολείων τους, κάνοντας ενδιάμεσους σταθμούς για να μαζέψουν όλο και περισσότερα παιδιά. Κάθε δρομολόγιο δεν ξεπερνά το 1,5 χιλιόμετρο, αλλά το νέο σύστημα μετακίνησης γλίτωσε την πόλη από 164 χιλιάδες χιλιόμετρα οδικών μετακινήσεων, αποτρέποντας την εκπομπή χιλιάδων τόνων αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου.⁵¹

Η «πράσινη» σχολική τσάντα

Η πρώτη μέρα στο σχολείο σηματοδοτεί για τους γονείς μια νέα περίοδο εξόδων, αφού για κάθε παιδί ξοδεύουμε γύρω στα 200 ευρώ

51. Πηγή: *Καθημερινή*, 28.3.09. (ΣΤΕ)

για σχολικό εξοπλισμό. Μέλημά μας είναι ν' αγοράσουμε προϊόντα που θα έχουν διάρκεια. Είτε επιλέξουμε μπλε είτε κόκκινη είτε κίτρινη, φροντίζουμε η σχολική τσάντα να είναι από οικολογικά υλικά, εύχρηστη και ανθεκτική, ώστε να μην αγοράζουμε κάθε χρόνο καινούργια.

Ο «πράσινος» σχολικός εξοπλισμός είναι από πρώτες ύλες:

- Χωρίς τοξικά υλικά.
- Χωρίς βαρέα μέταλλα και τοξικά χρώματα.
- Από ανακυκλωμένα υλικά (μολυβοθήκες, θήκες για τους μαρκαδόρους).
- Από ανακυκλωμένο χαρτί (τετράδια, μπλοκ κ.λπ.).
- Χωρίς κλώριο και διαλυτικά (γόμα, κόλλες, μαρκαδόροι).
- Από πιστοποιημένο, ανεπεξέργαστο και άβαφο ξύλο.

Πρέπει επίσης να δέχεται ανταλλακτικά (στιλό, μολύβια κ.λπ.).

→ Τι εξοπλισμό να επιλέξω;

Η **σχολική τσάντα** συνήθως περνάει από σκληρή δοκιμασία. Την επιλέγουμε με βάση:

- Την ανθεκτικότητά της (δέρμα ή ύφασμα αντί για πλαστικό ή νάιλον).
- Τη δυνατότητα που έχει να προσαρμόζεται ανάλογα με τη σωματική διάπλαση κάθε παιδιού.
- Την κατασκευή της από ανακυκλωμένες πρώτες ύλες.

Η έρευνα αγοράς ανθεκτικών προϊόντων δεν θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στις σχολικές τσάντες, αλλά να επεκτείνεται και στον υπόλοιπο εξοπλισμό, όπως οι κασετίνες και τα ντοσιέ.

- **Μολύβια:** Επιλέγουμε μηχανικά μολύβια με ανταλλακτικές μύτες, καθώς και ξύλινα άβαφα και αβερνίκωτα μολύβια. Βέβαια, για την κατασκευή των μηχανικών μολυβιών καταναλώνονται πολλή ενέργεια και πρώτες ύλες, αλλά διαρκούν περισσότερο και δέχονται ανταλλακτικά, πράγμα που ωφελεί το περιβάλλον. Τα ξύλινα άβαφα (χωρίς συνθετικά και τοξικά χρώματα) και τα ανεπεξέργαστα μολύβια είναι καλής ποιότητας, ενώ συγχρόνως δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον με την αλόγιστη σπατάλη πρώτων υλών.

- Οι **ξυλομπογιές** φροντίζουμε να μην είναι περασμένες με χρώμα και να φέρουν την ένδειξη FSC για πιστοποιημένη αειφορική ξυλεία.
- Ορισμένοι **μαρκαδόροι υπογράμμισης** –το ένα τέταρτο περίπου!– περιέχουν ουσίες, όπως τριχλωροαιθάνιο, ξυλένιο, προπυλενίνη, γλυκόλη, τολουόλιο. Οι ουσίες αυτές έχουν χαρακτηριστικά έντονη μυρωδιά και καλό είναι να τις αποφεύγουμε. Τέλος, διαβάζουμε προσεκτικά τα συστατικά που αναγράφονται στη συσκευασία!

Όταν πρέπει να επιλέξουμε σχολικούς μαρκαδόρους, φροντίζουμε να περιέχουν ειδικό μη τοξικό μελάνι με βάση το νερό (αφαιρείται εύκολα από το δέρμα και τα ρούχα μ' ένα ξέπλυμα) ή με βάση το οινόπνευμα (μόνιμη βαφή), χωρίς βαρέα μέταλλα και να είναι κατασκευασμένοι από πολυπροπυλένιο (συμβολίζεται PP και επιβαρύνει λιγότερο το περιβάλλον σε σχέση με το PVC). Για να διαρκούν περισσότερο οι μαρκαδόροι, έπειτα από κάθε χρήση θα πρέπει να κλείνουμε το καπάκι.

- Η **γόμα** θα πρέπει να είναι από φυσικό καουτσούκ και όχι από πλαστικό, μπεζ αδιαφανής και όχι χρωματιστή.
- Τα **μπλοκ**, τα **τετράδια**, καθώς και όλα τα **χαρτικά** θα πρέπει να είναι από 100% ανακυκλωμένο, μη λευκασμένο και χλωριωμένο χαρτί.

Για πρόχειρο αρκεί ένα τετράδιο των 70 γρ. με εξώφυλλο από χαρτόνι και όχι από πλαστικό, γιατί έτσι διευκολύνεται η ανακύκλωσή του.

- Το **προστατευτικό κάλυμμα** των τετραδίων ή των βιβλίων, όπως και κάθε πλαστικό υλικό, θα πρέπει να είναι από πολυπροπυλένιο –φιλικότερο προς το περιβάλλον– και όχι από PVC.
- Ο **χάρακας** να είναι ξύλινος ή μεταλλικός και όχι πλαστικός για μεγαλύτερη αντοχή.
- Επιλέγουμε **κομπιουτεράκια** που λειτουργούν με ηλιακή ενέργεια και όχι με κοινές μπαταρίες.

Επιλέγουμε:

- Πένα-στιλό με ανταλλακτικό. Προτιμάμε το μπλε μελάνι με βάση το νερό, γιατί περιέχει λιγότερα χημικά.
- Μηχανικό μολύβι.
- Διορθωτικό με βάση το νερό ή το οινόπνευμα.
- Νερομπογιές.

Τα υλικά μαστορέματος (βερνίκια, κόλλες κ.λπ.) δεν ενδείκνυται για τα παιδιά και θα πρέπει ν' αποφεύγεται η χρήση τους.

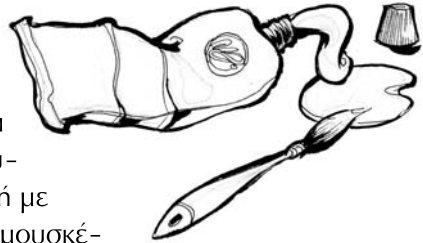
Μικρή λίστα αντικειμένων που διατηρούνται για περισσότερο από ένα χρόνο

- Ντοσιέ.
- Διαχωριστικά φύλλα ντοσιέ.
- Λευκές σελίδες τετραδίου για πρόχειρο.
- Χάρακας, γόμα, ξύστρα.
- Κασετίνα, σχολική τσάντα.

Ζωγραφίζουμε οικολογικά!

Πολλές τέμπερες, λαδομπογιές και νερομπογιές περιέχουν βαρέα τοξικά μέταλλα, όπως κάδμιο, κοβάλτιο κ.λπ. Φροντίζουμε να προφυλάσσουμε τα παιδιά μας από αυτές. Τα μαθαίνουμε ν' αποφεύγουν τη σπατάλη και να μην αγοράζουν κάθε χρόνο καινούργιες. Επίσης, τους δείχνουμε πώς ν' αναμειγνύουν τα χρώματα στις σωστές αναλογίες, πάνω σε μια παλέτα, σ' ένα πιάτο ή σε μια μεταλλική, μη απορροφητική επιφάνεια (όχι χάρτινη).

Τέλος, πριν ξεπλύνουμε τα πινέλα και την παλέτα στη βρύση, τα σκουπίζουμε με χαρτί ή με κάποιο πανί και τα βάζουμε να μουςκέ-

ψουν σε μια λεκάνη με νερό ή διαλυτικό (δεν το πετάμε στην αποχέτευση).

Διάφορα

→ **Δεν σπατάλαμε το χαρτί!**

(βλ. *Διαχείριση χαρτιού*, σελ. 171).

Οι μαθητές χρησιμοποιούν χαρτική ύλη κάθε μέρα. Φροντίζουμε ν' αγοράζουμε τετράδια, φύλλα για το ντοσιέ, χαρτί αλληλογραφίας κ.λπ. από ανακυκλωμένο χαρτί. Για την παραγωγή ανακυκλωμένου χαρτιού καταναλώνουμε *έξι φορές λιγότερο νερό και τέσσερις φορές λιγότερη ενέργεια*. Η μόλυνση που προκαλείται από τα χημικά μειώνεται στο ένα εικοστό πέμπτο. Στην αγορά βρίσκουμε ανακυκλωμένα προϊόντα πιο εύκολα απ' ό,τι νομίζουμε! Αν το βιβλιοπωλείο απ' όπου ψωνίζουμε χαρτικά δεν διαθέτει, το προτείνουμε στον πωλητή. Αν υπάρχει η ανάλογη ζήτηση και από άλλους πελάτες, ο καταστηματάρχης θα φροντίσει να τα προμηθευτεί!

GR Στη Γαλλία, στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς οι μαθητές επιστρέφουν τα βιβλία τους. Το ίδιο συμβαίνει και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Στην Ελλάδα, οι μαθητές συνηθίζουν να καίνε(!) τα σχολικά βιβλία στο τέλος της χρονιάς. Μήπως ήρθε η ώρα ν' αλλάξουμε νοοτροπία;

→ **«Πράσινο» κολατσιό**

Όταν ετοιμάζουμε το κολατσιό των παιδιών μας, φροντίζουμε ν' αγοράζουμε μεγάλη ποσότητα (μεγάλο κέικ αντί για μικρά σε ατομική συσκευασία) και να το συσκευάζουμε σε πλαστικά τάπερ, όχι σε διάφανη μεμβράνη.

Ακολουθούμε τον ίδιο κανόνα για τους χυμούς και τ' αναψυκτικά. Αντί ν' αγοράζουμε μικρούς χυμούς και κουτάκια πορτοκαλάδας,

επιλέγουμε συσκευασίες του ενός λίτρου και χρησιμοποιούμε πλαστικά ποτήρια πολλών χρήσεων με καπάκι.

••••• Ερχόμαστε σ' επαφή με τη Διεύθυνση του σχολείου

Μπορούμε να προτείνουμε στους δασκάλους και στους διευθυντές των σχολείων:

- Ν' αναθεωρήσουν τη λίστα με τα σχολικά είδη και ν' αντικαταστήσουν τα τετράδια με ντοσιέ, τον πλαστικό χάρακα με ξύλινο κ.λπ.
- Σε κάθε σχολική αίθουσα να υπάρχουν ειδικοί κάδοι για ανακύκλωση.
- Να κολλήσουν στους τοίχους μικρές αφίσες με οικολογικά θέματα, ώστε να ευαισθητοποιήσουν τους μαθητές.

Ιδέες μιας ευρηματικής δασκάλας

Για να ευαισθητοποιήσουμε τους μαθητές για το περιβάλλον υπάρχουν πολλοί τρόποι. Θα εκπλαγούμε όταν διαπιστώσουμε πόσο συνεργάσιμα είναι τα παιδιά! Μπορούμε, για παράδειγμα, να ορίσουμε ένα μαθητή ως «υπεύθυνο ενέργειας», ο οποίος θα φροντίζει να μην είναι άσκοπα αναμμένα τα φώτα ή να μη σπαταλιέται νερό στις βρύσες. Επίσης, μπορούμε να μάθουμε στα παιδιά πώς να φτιάχνουν ανακυκλωμένο χαρτί και στο τέλος, αφού συγκρίνουμε την ποιότητά του με το κοινό, να καταγράψουμε το όλο εγχείρημα σ' ένα λεύκωμα!

••••• Αερίζουμε την αίθουσα

Η ατμόσφαιρα μιας αίθουσας γεμάτης μαθητές, χωρίς σύστημα εξαερισμού, πολύ γρήγορα γίνεται αποπνικτική. Ανοίγουμε, λοιπόν, τακτικά τα παράθυρα για να μπαίνει οξυγόνο! Βέβαια, το χειμώνα –όπως και στο σπίτι– τ' ανοίγουμε μόνο για δέκα λεπτά, ώστε να μην έχουμε απώλεια θερμότητας.

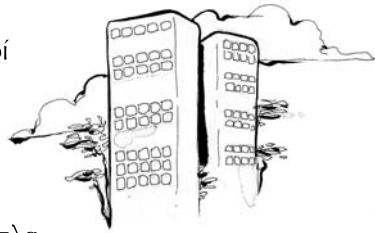
→ Προτρέπουμε τα παιδιά μας να συμμετέχουν στα κοινά

Για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής στη γειτονιά ή στην πόλη μας είναι απαραίτητη η συνδρομή όλων μας, ακόμη και των παιδιών.

GR Η Βουλή των Εφήβων είναι ένα πρωτοποριακό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Βουλής των Ελλήνων, το οποίο λειτουργεί από το σχολικό έτος 1995-1996 και απευθύνεται στους μαθητές όλων των σχολείων της χώρας, του απόδημου ελληνισμού και της Κύπρου. Η πρωτοβουλία έχει ως κύριο στόχο την καλλιέργεια της θετικής στάσης των νέων απέναντι στα κοινά.

→ Πράσινες πρωτοβουλίες

Το 2004, πενήντα εννέα φοιτητικοί σύλλογοι στη Γερμανία, την Ελβετία, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Κίνα, την Ινδία, τη Γαλλία κ.α. άρχισαν να ευαισθητοποιούνται για το πρόβλημα της υπερθέρμανσης του πλανήτη μέσω του προγράμματος Solar Generation της Greenpeace.⁵² Εκθέσεις, ομιλίες, συνέδρια, περίπτερα, αφισκοκολλήσεις έλαβαν χώρα σε 29 πανεπιστημιούπολεις. Η πρωτοβουλία αυτή είχε απήχηση σε 200.000 φοιτητές. Έκτοτε, οι φοιτητές κινούνται σε δύο άξονες δράσης για τα πανεπιστήμιά τους:

- Στη μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος.
- Στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή στην «πράσινη» παραγωγή ρεύματος.

Στη Γαλλία το σχέδιο αυτό άρχισε να εφαρμόζεται πιλοτικά σε δέκα πανεπιστήμια με σκοπό να επεκταθεί σε όλα στο εγγύς μέλλον. Αποτελεί μια νέα μορφή ευαισθητοποίησης που αξίζει να μιμηθούμε.

52. Για περισσότερες πληροφορίες: www.greenpeace.org/france/solargeneration.